

PROGRAM ESPON V NOVÉM

Lubor Fridrich & Věra Korkischová

Program ESPON (Evropská monitorovací síť pro územní plánování) vstupuje letošním rokem do svého nového programového období – ESPON 2013. To dosavadní (ESPON 2006) bylo uzavřeno s koncem roku loňského. Už proto, že se jedná o program celoevropské spolupráce, ve kterém je očekávána aktivní spoluúčast všech členských států Evropské unie i států partnerských, je namístě si na stránkách časopisu U&ÚR připomenout průběh dosavadní činnosti programu a informovat o programu novém.

Program ESPON 2006

Program byl zahájen roku 2002 na základě potřeby členských států Evropské unie, Švýcarska, Norska a tehdejších deseti kandidátských zemí přispět k územní soudržnosti v rámci evropských regionů. ESPON přispívá k formulaci Evropských perspektiv územního rozvoje (ESDP) a soustřeďuje se na technická a výzkumná hlediska územního rozvoje s vazbou na politiku územního rozvoje. Program prostřednictvím svých projektů pomáhá vytvářet odborné povědomí o územním rozvoji a územním dopadu politik. Jeho existence umožňuje výměnu výsledků a zkušeností a vytváří dosud chybějící informační báze pro politiky, vědce i praktické odborníky na všech úrovních – evropské, národní, regionální i místní. Program se zaměřuje na zkoumání územních dopadů sektorových politik v různých oblastech, jakými jsou například zemědělství, doprava, výzkum a vývoj. Dále zkoumá vliv evropských strukturálních fondů na městské oblasti.

Programu ESPON se účastní vědecké a výzkumné instituce (např. ústavy na univerzitách, vědecké akademie apod.) i jednotlivci, tedy všechny veřejné i soukromé subjekty zabývající se problematikou územního rozvoje. Některé české instituce již mají s programem ESPON zkušenosti, neboť se jej v rámci nadnárodních projektových skupin zúčastnily jako projektoví partneři či subdodavatelé.

Členské státy programu

Programu se účastní všechny členské státy Evropské unie a partnerské státy – Norsko, Švýcarsko, Lichtenštejnsko a Island. Kandidátské země jsou do programu standardně zapojovány po předložení svých operačních programů s tím, že se budou moci zapojit do programového rozpočtu.

Ve třetím čísle ročníku 2004 časopisu U&ÚR (<http://www.uur.cz/default.asp?ID=1895>) jsme vás informovali o záměrech, organizaci a struktuře programu ESPON. V následujících řádcích vás stručně seznámíme s programem ESPON 2013.

Programová strategie a předpokládané priority programu ESPON 2013

Program ESPON 2013 (schválený Monitorovacím výborem v listopadu loňského roku a předložený ke schválení Evropské komisi v lednu roku letošního) bude podporovat rozvojovou politiku co do územní soudržnosti a harmonického rozvoje evropského území. Zajistí srovnatelné informace, podklady, analýzy a scénáře týkající se rámcových podmínek pro rozvoj regionů a větších územních celků. Při této činnosti bude ESPON 2013 usnadňovat mobilizaci územního kapitálu a potenciálů a bude přispívat k zdokonalení evropské konkurenceschopnosti, k rozsáhlejší a hlubší evropské územní spolupráci a k udržitelnému a vyváženému rozvoji.

Cíle programu ESPON 2013

Program ESPON 2013 si klade za cíl přinést kontinuitu, změnu a inovaci. Při propagaci obecného záměru se program bude řídit následujícími principy:

- Vytvořit evropské dokumenty a informace týkající se územní soudržnosti a rozvoje a vycházet přitom ze základny vytvořené programem ESPON 2006.
- Vypracovat (na základě politického požadavku) akce aplikovaného výzkumu a zaměřit se na témata a politiky EU, které je třeba řešit. Pokrok učiněný programem ESPON 2006 bude vzhledem k prioritám identifikovaným tvůrci politiky prohlouben a rozšířen. Průzkumy a perspektivní studie podpoří témata pro budoucnost, která se k této politice vztahují. Aplikovaný výzkum stanoví postup pro integrovanou analytickou činnost v konkrétních územních souvislostech.
- Pro program ESPON 2013 bude přijat přístup zaměřený na uživatele. Současná informační základna ESPONu již může v podobě územních podkladů nabídnout funkční podporu pro nové strategické postupy i rozšíření stávajících témat. Prostřednictvím partnerství nový program nabídne cílené analytické informace odpovídající konkrétním požadavkům.

Priority programu ESPON 2013

Program ESPON 2013 bude v rámci své strategie a cílů zahrnovat následující priority:

1. Aplikovaný výzkum územního rozvoje, konkurenceschopnosti a soudržnosti: materiály o trendech v území, územních perspektivách a dopadech politik na území
2. Cílené analýzy založené na poptávce uživatelů: evropská perspektiva co do rozvoje různých typů území
3. Vědecká platforma a nástroje: územní ukazatele a data, analytické nástroje a vědecká podpora
4. Kapitalizace, vlastnictví a spolupráce: budování kapacit, dialog a vytváření celoevropské sítě
5. Komunikace a technická/analytická spolupráce

Tyto akce budou poskytovány nadnárodními konsorcií smluvně založenými na základě otevřené soutěže. Zásady implementace zajistí kontinuální těsnou spolupráci s ostatními programy EU, ale také se souvisejícími aktivitami v jednotlivých členských státech.

Typy projektů a vyhlášení první výzvy

Projekty programu ESPON jsou výhradně výzkumného charakteru. První programová výzva pro jednotlivé projekty programu ESPON 2013 bude vyhlášena v polovině roku 2007.

Rozpočet programu

Ve srovnání s programem ESPON 2006 bude rozpočet pro ESPON 2013 podstatně rozšířen, a to na více než 45 milionů EUR.

Řídící orgán programu

Stejně jako program ESPON 2006 bude i program ESPON 2013 řízen Ministerstvem vnitra a územního rozvoje v Lucembursku.

Dokumenty programu ESPON a aktuální informace

Konečná verze programu ESPON 2013, stejně jako ostatní dokumenty programu (včetně kompletních materiálů ukončených projektů programu ESPON 2006) je k dispozici na webové stránce <http://www.espon.eu>.

Národní kontaktní místo ESPON rozesílá několikrát ročně potenciálním projektovým partnerům ESPON a odborné veřejnosti na základě stále rozšiřovaného adresáře elektronickou poštou bulletin ESPON Newsletter, obsahující aktuální informace. Rádi elektronické adresy případných zájemců do databáze přidáme – stačí zaslat e-mail na adresu fridrich@uur.cz.

Informace o programu ESPON jsou také pravidelně zveřejňovány na internetové adrese www.strukturalni-fondy.cz.

*Ing. arch. Lubor Fridrich
Ústav územního rozvoje
Ing. Věra Korkischová
Odbor územních vazeb MMR*

ENGLISH ABSTRACT

The ESPON Programme Reshaped, by Lubor Fridrich & Věra Korkischová

The ESPON programme (European Spatial Planning Observation Network) is entering a new programming period this year, the ESPON 2013, while the previous (ESPON 2006) was concluded last year. A programme of European cooperation in which all member/partner states should participate, it is worthwhile to herewith comment on its history and offer information about its future.